

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยผลกระทบจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงตัวผู้บริโภคเท่านั้น ครอบครัว บุคคลรอบข้าง ชุมชน สังคมและประเทศ ต่างต้องได้รับภาระจากผลกระทบดังกล่าว ในปัจจุบันประเทศไทยมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเป็นอันดับ 3 ของทวีปเอเชีย ข้อมูลขององค์การอนามัยโลกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นสาเหตุของการเจ็บป่วยกว่า 60 โรค และในแต่ละปีประเทศไทยมีนักดื่มหน้าใหม่เพิ่มขึ้นประมาณ 2.5 แสนคน ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อก่อนเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ :2558) จากการสำรวจอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ วิเคราะห์ตามเพศจะพบว่าเพศหญิงมีอัตราการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 9.79 ในปี 2544 มาเป็นร้อยละ 12.92 ในปี 2558 และพบว่าพฤติกรรมการดื่มในเพศชายมีการดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ คือดื่มอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มีแนวโน้มสูงขึ้นจากร้อยละ 37.93 ในปี 2544 มาเป็นร้อยละ 47.78 ในปี 2557 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจอนามัยและสวัสดิการปี 2556: 2556) จะเห็นได้ว่าอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มสูงขึ้น และพบว่าปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไทยโดยเฉลี่ยเป็น 52 ลิตร / คน/ปี หรือคิดเป็น 7.1 ลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธิ์/คน/ปี ความชุกของนักดื่มในประชากร ผู้ใหญ่อายุ (20 ปีขึ้นไป)คิดเป็นร้อยละ 31.5 และความชุกของนักดื่มในประชากรวัยรุ่น (อายุ 15-19 ปี) คิดเป็นร้อยละ 14 โดยภูมิภาคที่มีความชุกของนักดื่มทั้งในกลุ่มผู้ใหญ่ทั่วไปและกลุ่มวัยรุ่นสูงมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ได้แก่ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพบว่าสถานการณ์การดื่มของวัยรุ่นจะสอดคล้องกับการดื่มของประชากรผู้ใหญ่ กล่าวคือจังหวัดไหนผู้ใหญ่ดื่มมาก เด็กวัยรุ่นก็จะดื่มมากไปด้วยโดยในแต่ละปีประเทศไทยมีนักดื่มหน้าใหม่เพิ่มขึ้นประมาณ 2.5 แสนคน ส่วนใหญ่นักดื่ม เหล่านี้คือ กลุ่มเด็กและเยาวชน และนักดื่มในกลุ่มนี้สัดส่วนของนักดื่มประจำเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 70 ภายในระยะเวลา 3 ปี ปัจจุบันคนไทยใช้เวลาเฉลี่ยเพียง 4.5 นาที ในการเดินทางไปร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ถึงร้อยละ 98.7 ยังสามารถหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ : 2556)

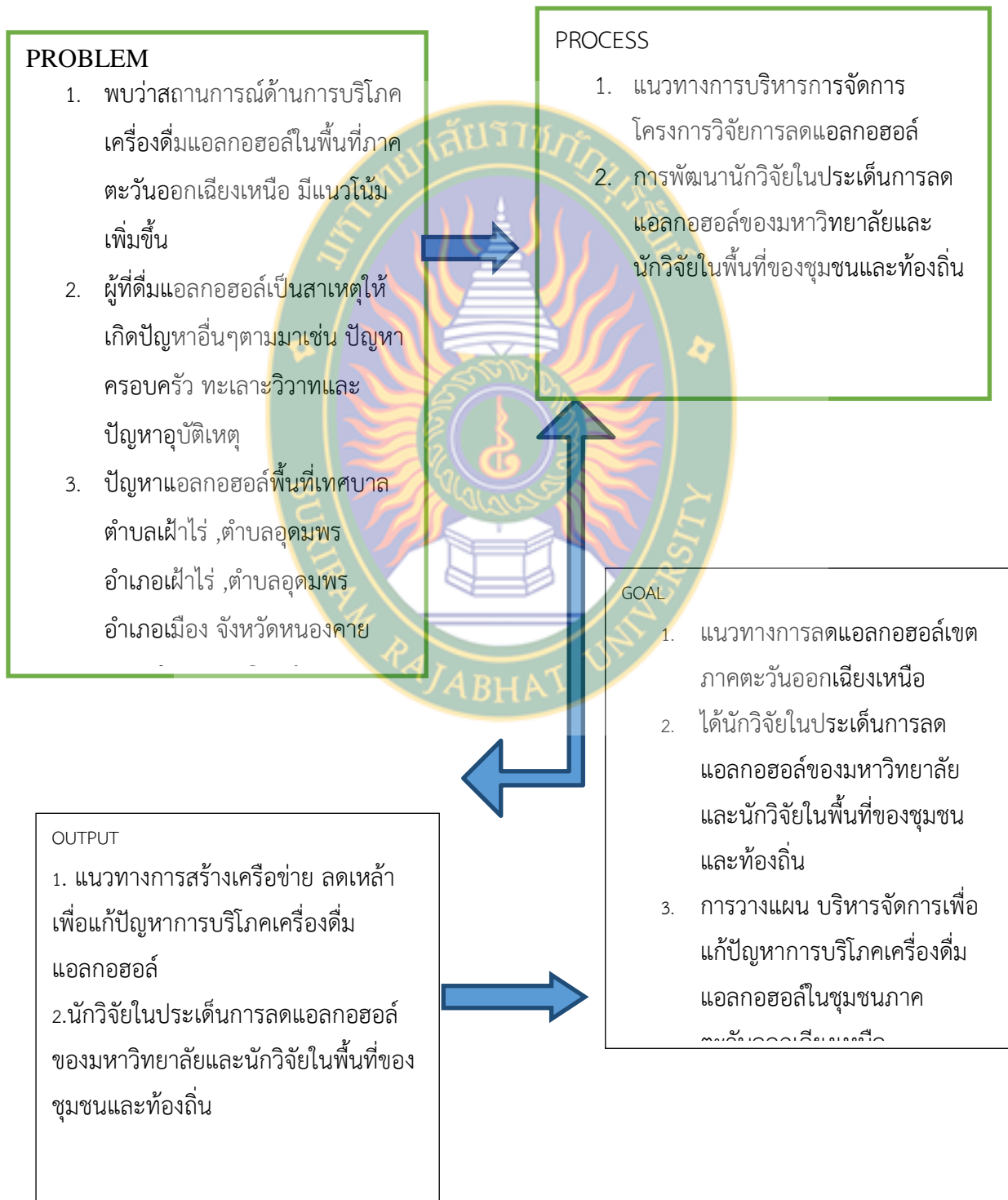
จากการประชุมสัมมนาเพื่อกำหนดประเด็นปัญหาบนฐานข้อมูล TCNAP และข้อมูล RECAP ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกเครือข่ายตำบลศรีณรงค์ และกลุ่มสมาชิกเครือข่ายดงอีจาน ซึ่งอยู่ภายใต้การประสานงานของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน พบว่าพื้นที่ เทศบาลตำบลเฝ้าไร่ อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ตำบลอุดมพร อำเภอ

เฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ตำบลอุดมพร อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย และ ตำบลนาเจริญ อำเภอเดช
อุดม จังหวัดอุบลราชธานี มีปัญหาการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของประชาชน ทั้งนักตี๋มหน้าใหม่และ
นักตี๋มประจำซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นตามลำดับ

จากความสำเร็จดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาวิจัย แนวทางการลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน เพื่อสังคมมีสุขของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม กำหนดแนวทางการรณรงค์และแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม ในการลดปัญหาการดื่มสุราของเยาวชนและประชากรในท้องถิ่นเพื่อความยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

1. เพื่อการบริหารการจัดการโครงการวิจัยการลดแอลกอฮอล์และสร้างนักวิจัยในโครงการ
2. เพื่อสร้างนักวิจัยใหม่ในประเด็นการลดแอลกอฮอล์ของมหาวิทยาลัยและนักวิจัยในพื้นที่ของชุมชนและท้องถิ่น
3. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตนเองของชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เกี่ยวข้องกับการลดแอลกอฮอล์

เป้าหมาย

1. มหาวิทยาลัยได้นักวิจัยเชิงพื้นที่และชุมชนได้แนวทางการลดปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน
2. มหาวิทยาลัยได้เครือข่ายนักวิจัยชุมชนและได้กลุ่มครอบครัวความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3. ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน บริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชนและได้รูปแบบแนวทางการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในชุมชน

กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการ

นักวิจัยที่เป็นอาจารย์ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ชุมชน เยาวชน ผู้นำหมู่บ้าน และครอบครัวในพื้นที่เป้าหมายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4 พื้นที่ ได้แก่

1. ชุมชนในเทศบาลตำบลเฝ้าไร่ อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
2. ชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
3. ชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
4. ชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลนาเจริญ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้นักวิจัยและกลุ่มความร่วมมือในการแก้ปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน บริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน
3. ชุมชนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมคิดร่วมสร้างและเกิดความรู้ในการจัดการตนเองกับการแก้ปัญหาเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
4. มหาวิทยาลัยได้เครือข่ายนักวิจัยภายในและนักวิจัยในพื้นที่ของชุมชนเกี่ยวกับ แอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น
5. มหาวิทยาลัยได้ระบบการบริหารการจัดการโครงการวิจัยและได้นักวิจัยประเด็นการลด แอลกอฮอล์
6. มหาวิทยาลัยและท้องถิ่นได้แนวทางเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตนเองของชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเด็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

